

Rudolf Fromer (1903—1965) Jego życie i działalność

Рудольф Фромер (1903—1965) его жизнь и деятельность

Rudolf Fromer (1903—1965) his live and activities

6 maja 1965 r. zmarł na zawał serca prof. dr Rudolf Fromer kierownik Katedry Ekonomiki Leśnictwa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Pogrzeb odbył się 10 maja 1965 r. na Cmentarzu Wojskowym w Warszawie.

Profesor Fromer urodzony 28 listopada 1903 r. we Lwowie, uczęszczał do szkół średnich w Wiedniu i Krakowie. Studia wyższe odbywał na wydziale przyrodniczym Uniwersytetu Montpellier oraz w Akademii Rolniczej w Wiedniu. Stopień doktora nauk leśnych uzyskał w 1929 r. na Uniwersytecie we Freiburgu Br. na podstawie pracy pt. „Wpływ wojny światowej na leśnictwo Europy wschodniej ze szczególnym uwzględnieniem lasów karpaccich”, wykonanej pod kierunkiem prof. dr Chr. Wagnera.

Po ukończeniu studiów pracował początkowo na stanowisku asystenta Katedry Urządzania Lasu Uniwersytetu we Freiburgu, następnie był do 1939 r. prokurentem większych przedsiębiorstw leśnych w Polsce, publikując w tym okresie wiele prac w „Sylwanie”, „Lesie Polskim”, „Rolnictwie”, „L'Est Agricole”, „Revue Internationale d'Agriculture”, „Wiener Allgemeine Forst- und Jagdzeitung” i w innych czasopismach.

W okresie II wojny światowej przebywał w ZSRR, przy czym w latach 1943—1944 pełnił służbę w I Armii Wojska Polskiego.

Po wojnie pracował od 1946—1963 r. na odpowiedzialnych stanowiskach w b. Centralnym Urzędzie Planowania, b. Państwowej Komisji

Planowania Gospodarczego (jako kierownik działu leśnictwa) oraz w Komisji Planowania przy Radzie Ministrów (jako doradca do spraw leśnictwa), był autorem lub współautorem wieloletnich i perspektywicznych planów rozwoju polskiego gospodarstwa leśnego, oraz bilansów perspektywicznego zużycia drewna.

Prace w centralnych organach państwowej administracji gospodarczej łączył nieprzerwanie z działalnością dydaktyczną i naukową. W latach akademickich 1947/1948 i 1948/1949 wykładał politykę leśną na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w roku 1951 został mianowany kierownikiem Katedry Ekonomiki Leśnictwa SGGW w Warszawie zajmując to stanowisko aż do śmierci. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1955 r.

Okres pracy profesora Fromera na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego był okresem Jego najaktywniejszej działalności naukowej, dydaktycznej i społecznej. Profesor Fromer prowadził na Wydziale Leśnym nieprzerwanie przez 14 lat wykłady i seminaria z ekonomiki i organizacji gospodarstwa leśnego i kierował licznymi pracami magisterskimi z tego przedmiotu. Przygotowanie pierwszych wykładów ekonomiki leśnictwa, w dostosowaniu do nowych potrzeb i zadań uspołecznionego gospodarstwa leśnego było niewątpliwie zadaniem wymagającym ogromnego wysiłku twórczego i dużego nakładu pracy badawczej. Jednakże pomimo trudności, już w 1953 r. opracował pierwszy zarys przedmiotu w formie podręcznika pt. „Wstęp do ekonomiki gospodarstwa leśnego”, a w roku następnym wydał skrypt pt. „Zasady planu techniczno-ekonomicznego gospodarstwa leśnego”, ujmujący podstawowe zagadnienia planowania gospodarczego w leśnictwie. Poświęcając wiele uwagi sprawom rozwoju kadry specjalistów z zakresu ekonomiki leśnictwa był promotorem w czterech przewodach doktorskich, przewodniczącym trzech przewodów habilitacyjnych, autorem wielu recenzji oraz ocen dorobku naukowego. Działalność dydaktyczna profesora Fromera była oparta na głębokiej znajomości bieżących problemów polskiego i światowego leśnictwa jak również na wynikach własnych prac badawczych.

Dorobek naukowy profesora Fromera obejmuje ponad 50 pozycji, w tym wiele opracowań o charakterze pionierskim, opublikowanych w „Sylwanie”, „Lesie Polskim”, „Gospodarce Planowej”, „Ekonomice i Organizacji Pracy”, „Przeglądzie Geograficznym”, ponadto w czasopiśmie leśnych ZSRR, NRD, NRF, Szwajcarii oraz w organie FAO — „Unasylva”. Dorobek ten dotyczy zagadnień o podstawowym znaczeniu dla obecnych i przyszłych perspektyw rozwojowych gospodarstwa leśnego.

Wśród publikacji profesora Fromera wysuwają się na czoło prace naukowe poświęcone następującym głównym grupom problemowym.

a. Gospodarcze i społeczne znaczenie lasów i leśnictwa. Prace z tego zakresu zawierają wyniki badań dotyczących udziału lasów w tworzeniu dochodu narodowego oraz zdrowotnych i kulturalnych podstaw rozwoju społeczeństwa, wpływu środowiska gospodarczego na rozwój leśnictwa i drzewnictwa, regionalnych odrębności ekonomicz-

nych gospodarstwa leśnego, stosunku gospodarstwa leśnego do innych działów gospodarki narodowej oraz perspektywicznego rozwoju gospodarstwa leśnego. W omawianej grupie prac zostały, między innymi, po raz pierwszy sformułowane zasady syntetycznych badań przestrzennych w zakresie gospodarstwa leśnego.

b. Analiza i ocena wyników gospodarczych w leśnictwie. Podstawowe zagadnienia przedstawione w pracach z tego zakresu dotyczą uznania zapasów rosnących za środki trwałe, wprowadzenia wartości zapasów do bilansu majątkowego, uznania przyrostu okresowego drzewostanów za produkcję globalną i wprowadzenia wartości przyrostu do bilansu wynikowego, uznania za wynik gospodarczy, po za różnicą między przychodami i rozchodami również zwiększenia oraz zmniejszenia wartości zapasów na pniu, jak również systemu ciągłej ewidencji dynamiki rozwoju zapasów rosnących. W wyniku wymienionych badań, opracowana została nowa forma organizacji gospodarstwa leśnego i wprowadzona w charakterze eksperymentu w Lasach Doświadczalnych SGGW w Rogowie.

c. Stosowanie rachunku ekonomicznego i metod matematycznych w gospodarstwie leśnym. W omawianej grupie publikacji naukowych przedstawiona została próba zastosowania metod matematycznych i ekonomicznych do określania cen drewna i optymalnego układu sortymentów drzewnych pozyskiwanych w poszczególnych regionach naszego kraju, a ponadto do oznaczania optymalnego rozmieszczenia oraz optymalnej mocy produkcyjnej zakładów zużywających surowiec drzewny.

Wymienione kierunki badawcze jak również inne prace nie mieszczące się w ich ramach tworzą, mimo pozornej różnorodności, jedną zwartą całość. Odzwierciedlają one jednocześnie główną ideę leżącą u podstaw twórczości naukowej profesora Fromera, którą było nasylenie ekonomiki leśnictwa głębokim humanizmem oraz oparcie jej na właściwie rozumianych historycznych i geograficznych podstawach gospodarstwa leśnego.

Profesor Fromer współpracował z wieloma instytucjami krajowymi i zagranicznymi, był wszędzie tam, gdzie dyskutowano sprawy nauki ekonomiki leśnictwa lub gdzie rozstrzygało się kwestie kierunków rozwoju gospodarstwa leśnego. Był wielokrotnie powoływany w charakterze rzeczoznawcy przez Sejmową Komisję Leśnictwa i Drzewnictwa, był zastępcą przewodniczącego Sekcji Leśnictwa b. Komitetu do Spraw Techniki przy Urzędzie Rady Ministrów, członkiem Komitetu Nauk Leśnych PAN, Komitetu Zagospodarowania Przestrzennego Kraju przy Prezydium PAN, członkiem Rady Naukowej Zakładu Ekonomiki Rolnictwa i Leśnictwa PAN, Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Rady Naukowej Instytutu Badaawczego Leśnictwa, Rady Naukowo-Ekonomicznej przy PWRN w Warszawie, wieloletnim aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Leśnego oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa i innych. W ramach współpracy z wymienionymi instytucjami profesor Fromer uczestniczył jako delegat w licznych konferencjach i wygłosił wiele referatów i koreferatów na tematy ekonomiczno-leśne.

Jako uczonego znany w kraju i za granicą, władający biegle kilkoma językami obcymi, reprezentował leśnictwo polskie na kongresach i zjazdach międzynarodowych, współpracując jednocześnie z instytucjami ekonomiki leśnictwa wielu krajów. Uczestniczył w kilku międzynarodowych konferencjach zorganizowanych przez FAO przy ONZ, był delegatem na Światowy Kongres Leśnictwa w Helsinkach (1949) oraz delegatem na 5 kolejnych zjazdach międzynarodowych leśników ekonomistów krajów socjalistycznych. Aktywnie uczestniczył w realizacji zadań wynikających z umów o współpracy Akademii Nauk krajów socjalistycznych oraz przewodniczył międzynarodowemu zespołowi regionalizacji leśnictwa i przemysłu drzewnego. Wyrazem uznania dla osiągnięć naukowych profesora Fromera było zaproszenie Go do współpracy z Sekcją Leśną FAO przy ONZ oraz zlecenie opracowania dla potrzeb FAO metodyki planowania przestrzennego leśnictwa i przemysłu drzewnego. Praca ta została zakończona na kilka tygodni przed śmiercią i jest ostatnią pracą naukową przedwcześnie zmarłego Profesora.

Mimo rozlicznych zajęć dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych profesor Fromer aktywnie uczestniczył w życiu politycznym i społecznym. Był członkiem PZPR. W uznaniu zasług został odznaczony Medalem X-lecia Polski Ludowej oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Śmierć profesora dr Rudolfa Fromera stanowi wielką stratę dla nauki i dla polskiego leśnictwa. Pozostanie On w pamięci swoich współpracowników, wychowanków oraz rzesz leśników jako wielki uczonego i wychowawca, który wszystkie swoje siły poświęcił sprawie lasów i leśnictwa polskiego.

Tadeusz Marszałek

Spis ważniejszych publikacji prof. dr Rudolfa Fromera

1. Veränderungen in der polnischen Forstwirtschaft. Wiener Allgemeine „Forst- und Jagdzeitung“, 1929.
2. Einfluss des Weltkrieges auf die osteuropäische Forstwirtschaft. Freiburg, 1930.
3. Kilka myśli z teorii ekonomiki leśnej. „Sylwan“, 1931.
4. O ekonomicznych podstawach gospodarstwa leśnego. „Las Polski“, 1933.
5. Comment ameliorer la rentabilite forestière. „L'Est Agricole“, 1933.
6. O sprawności gospodarczej lasu. „Las Polski“, 1934.
7. Collaboration internationale forestière Actes du II Congrès Forestier Mondial. Budapeszt, 1936.
8. Metodyka zniszczenia polskiego gospodarstwa leśnego w okresie okupacji niemieckiej. „Sylwan“, 1947.
9. Z zagadnień planowania w leśnictwie. „Gospodarka Planowa“, 1948.
10. Possibilites in planning the development of world forestry. Actes du III Congrès Forestier Mondial, Helsinki, 1949.
11. Leśnictwo w gospodarstwie narodowym, Wiedza Powszechna. Warszawa 1950.
12. Ilość czy jakość. „Sylwan“, 1950.
13. Leśnictwo w Planie 6-letnim. „Życie Gospodarcze“, 1950.
14. Wstęp do ekonomiki gospodarstwa leśnego. PWRiL. Warszawa, 1953.
15. Myśl postępową w leśnictwie polskim XX wieku. „Sylwan“, 1954.

16. Zasady planu techniczno-ekonomicznego w gospodarstwie leśnym. PWN. Warszawa, 1954.
17. O dwóch drogach rozwoju gospodarstwa leśnego. „Sylwan”, 1955.
18. Wspólnie z S. Gałką. Jeszcze o zalesianiu i leśnictwie. „Gospodarka Planowa”. 1954.
19. O dalszy rozwój gospodarstwa leśnego. „Gospodarka Planowa”, 1955.
20. Wspólnie z T. Marszałkiem. O nowe metody zarządzania gospodarką leśną. „Gospodarka Planowa”, 1956.
21. Wspólnie z W. Fabiszewskim. Podstawy i kierunki perspektywicznego planu rozwoju gospodarki leśnej i drzewnej. „Gospodarka Planowa”, 1958.
22. Projekt der oekonomischen Organisation der Versuchsforste in Rogów unter besonderer Berücksichtigung der Erfolgsrechnung im Forstbetrieb. Forst und Jagd”, 1959.
23. Aktualne problemy rozwoju gospodarstwa leśnego. „Gospodarka Planowa”, 1959.
24. Niekotoryje woprosy ekonomiki lesnowo chozajstwa (w pracy zbiorowej „Woprosy Ekonomiki Lesnowo Chozajstwa Stran Narodnoj Demokracji,). Goslesbumizdat, Moskwa, 1960.
25. Wspólnie z J. Dębskim. Planowanie przestrzenne jako podstawa polityki leśnej. „Gospodarka Planowa”, 1960.
28. Akumulacja i inwestycje w perspektywicznym planie rozwoju leśnictwa. „Sylwan”, 1960.
27. Rola lasów w gospodarce narodowej. Materiały II Zjazdu Leśników-Ekonomistów Krajów Socjalistycznych. Warszawa, 1960.
28. Wspólnie z T. Marszałkiem. Badania w zakresie eksperymentalnej organizacji gospodarstwa leśnego Lasów Doświadczalnych SGGW w Rogowie. Materiały II Zjazdu Leśników-Ekonomistów Krajów Socjalistycznych. Warszawa, 1960.
29. Wspólnie z T. Marszałkiem. Eksperymentalna metoda organizacji gospodarstwa leśnego. „Ekonomika i Organizacja Pracy”, 1961.
30. Wspólnie z E. Kamińskim. Rozwój postępu technicznego w państwowym gospodarstwie leśnym. „Sylwan”, 1961.
31. Próba rejonizacji gospodarstwa leśnego (w wydawnictwie pt. „Problemy zarządzania lasu”). PWRiL. Warszawa, 1961.
32. Some problems of area planning in forestry. „Unasylva”, 1961. Roma.
33. Ważniejsze zagadnienia ekonomiki i polityki leśnej. „Gospodarka Planowa”, 1961.
34. Jeszcze o geografii i leśnictwie. „Przegląd Geograficzny”, 1962.
35. Problemy organizacji produkcji leśnej. „Gospodarka Planowa”, 1962.
36. Ein Beitrag zum weiteren Ausbau der Erfolgsrechnung im Forstbetriebe. „Allgemeine Forst- und Jagdzeitung”, 1962.
37. Nowa metoda badania wyników gospodarstwa leśnego i jego znaczenie dla zarządzania lasów. „Sylwan”, 1963.
38. Ekonomiczne podstawy postępu technicznego w leśnictwie. „Las Polski”, 1963.
39. Wspólnie z E. Kamińskim. Metodyka kooperacji leśnictwa z przemysłem drzewnym i gałęzi przemysłu drzewnego między sobą. Instytut Technologii Drewna. Poznań, 1964.
40. Wspólnie z E. Kamińskim. Metodyka ustalania cen drewna. Instytut Technologii Drewna. Poznań, 1964.
41. Ein dynamisches Modell des Forstbetriebes, „Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen”, 1965.
42. Policy of regional development and forest management planning. Warszawa, 1965 (maszynopis).